

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до самостійної роботи
з навчальної дисципліни «ЕКОНОМІЧНА СТАТИСТИКА»
для студентів усіх форм навчання
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Затверджено
редакційно-видавничою
радою НТУ «ХП»,
протокол № 2 від 24.05.2018 р

Харків
НТУ «ХП»
2018

Методичні вказівки до самостійної роботи з навчальної дисципліни «Економічна статистика» для студентів усіх форм навчання спеціальності 071 «Облік і оподаткування» / укл. Т. Ю.Чайка, В. В. Мартинова. – Харків : НТУ «ХП», 2018. – 27 с.

Укладачі Т. Ю. Чайка, В. В. Мартинова

Рецензент доц. І. А. Юр'єва

Кафедра економічного аналізу і обліку

ВСТУП

Економічна статистика вивчає з кількісної сторони масові соціально-економічні явища і їх закономірності. Мета навчальної дисципліни «Економічна статистика» – забезпечити оволодіння студентами теоретичних знань і практичних умінь, пов'язаних зі статистичної обліково-аналітичною діяльністю.

Організація самостійної роботи студентів здійснюється з урахуванням індивідуального підходу до освоєння інформації і спрямована на оволодіння, закріплення та систематизацію знань з дисципліни, що вивчається. Мета самостійної роботи – сприяти формуванню самостійності як особистісної риси майбутнього фахівця.

Самостійна робота, як форма організації індивідуального вивчення студентами теоретичних і практичних аспектів навчальної дисципліни, покликана сприяти розвитку навичок:

- самостійної роботи з навчальною, науковою літературою, нормативно-правовими актами;
- проведення емпіричних спостережень;
- обробки і аналізу первинної статистичної інформації.

Методичні вказівки до самостійної роботи з навчальної дисципліни «Економічна статистика» для студентів усіх форм навчання спеціальності 071 «Облік і оподаткування» складені у відповідності з навчальним планом та робочою програмою вивчення дисципліни.

1. ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завданням самостійної роботи є ліквідація можливих «прогалин» в знаннях за результатами аудиторної роботи, а також поглиблене вивчення тем курсу з урахуванням індивідуальних особливостей пізнавальної діяльності студентів. Самостійна робота повинна вестися в зручний для студента час. Дані методичні вказівки містять орієнтовний перелік тем, які можуть виноситися на самостійну підготовку.

Список тем і орієнтовні витрати часу на їх вивчення у відповідності до навчального плану і робочої програми вивчення дисципліни наведені у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Список тем і орієнтовні витрати часу на самостійну роботу студентів з навчальної дисципліни «Економічна статистика»

Назва теми	Кількість годин	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Тема 1. Поняття про економічну статистику як науку	5	10
Тема 2. Організація статистики в Україні	5	10
Тема 3. Статистика макроекономічних показників	6	12
Тема 4. Демографічна статистика	6	12
Тема 5. Статистика зайнятості і безробіття	6	12
Тема 6. Статистика трудових ресурсів	7	13
Тема 7. Статистика необоротних активів	7	13
Тема 8. Статистика оборотних активів	7	13
Тема 9. Статистика витрат і результатів економічної діяльності	7	13
Всього	56	108

Варіантами контролю якості самостійної роботи є надання відповідей на питання для самостійного опрацювання, вирішення завдань і тестування. Результати самостійної роботи студентів можуть виноситися на аудиторне

обговорення в рамках семінарів та «круглих столів». Результати самостійної роботи студентів, які містять елементи наукової новизни, можуть бути рекомендовані до опублікування в збірниках тез конференцій та інших наукових і науково-практичних виданнях.

2. ПЕРЕЛІК ТЕМ ТА ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Поняття про економічну статистику як науку

Методичні рекомендації. Самостійна робота студента по темі передбачає опрацювання рекомендованої літератури; надання відповідей на питання для самостійного опрацювання та тестові завдання. Результати самостійної роботи за темою можуть бути задіяні в подальшій науково-дослідницькій роботі студента.

Економічна статистика – галузь статистики, що вивчає кількісні закономірності масових соціально-економічних явищ і процесів; вид практичної діяльності, спрямований на збір, обробку та аналіз інформації про соціально-економічні явища і процеси.

Об’єкт економічної статистики – масові соціально-економічні явища і процеси.

Предмет економічної статистики – тенденції і закономірності протікання масових соціально-економічних явищ і процесів.

Мета економічної статистики – характеристика умов, процесів і результатів функціонування соціально-економічної системи; аналіз тенденцій і закономірностей її розвитку.

Основні задачі статистики – вивчення:

- рівня і структури масових соціально-економічних явищ і процесів;
- взаємозв'язків масових соціально-економічних явищ і процесів;
- динаміки масових соціально-економічних явищ і процесів.

Методологічною основою економічної статистики є методи: масових спостережень; систематизації та групування; аналізу та подання статистичної інформації. Збір первинних даних в економічній статистиці заснований на бухгалтерській та статистичній звітності; суцільних і вибірових обстеженнях; переписах.

Етапи статистичного дослідження:

- статистичне спостереження;
- зведення, систематизація, групування статистичних даних;
- аналіз статистичної інформації.

Основні статистичні категорії: масові явища і процеси; статистична сукупність; елемент статистичної сукупності; ознаки (кількісні (дискретні, неперервні), атрибутивні); статистичні показники (первинні, вторинні, моментні, інтервальні).

Питання для самостійного опрацювання

1. Поняття про економічну статистику як сферу наукового знання.
2. Об'єкт економічної статистики.
3. Предмет економічної статистики.
4. Мета економічної статистики.
5. Задачі економічної статистики.
6. Методи економічної статистики.
7. Етапи статистичного дослідження.
8. Основні статистичні категорії.

Тестові завдання

1. Економічна статистика вивчає:
 - а) кількісну сторону індивідуальних соціально-економічних явищ і процесів;
 - б) масові і індивідуальні соціально-економічні явища і процеси;
 - в) масові соціально-економічні явища і процеси;
 - г) якісну сторону масових та індивідуальних соціально-економічних явищ і процесів.
2. Предмет економічної статистики – це:
 - а) тенденції і закономірності протікання масових соціально-економічних явищ і процесів;
 - б) масові соціально-економічні явища і процеси;
 - в) вибіркові обстеження;
 - г) кількісні показники.
3. Одним з етапів статистичного дослідження є:
 - а) підготовка робочого місця;
 - б) статистичне спостереження;
 - в) креативний підхід;

г) професійна підготовка фахівців.

4. Статистична сукупність складається з:

а) однорідних предметів;

б) неоднорідних предметів;

в) однорідних показників;

г) неоднорідних показників.

5. Статистичні ознаки бувають:

а) державні;

б) задовільні;

в) дискримінаційні;

г) кількісні.

2.2. Організація статистики в Україні

Методичні рекомендації. Самостійна робота студента по темі передбачає опрацювання рекомендованої літератури; надання відповідей на питання для самостійного опрацювання та тестові завдання. Результати самостійної роботи за темою можуть бути задіяні в подальшій науково-дослідницькій роботі студента.

Організація статистичної роботи в Україні здійснюється Державною службою статистики України – органом державної виконавчої влади. Принципи діяльності органів державної статистики України – це збір стандартів у галузі статистики, дотримання яких гарантує державі та суспільству, що офіційна статистична інформація розробляється і поширюється на основі професійної незалежності, неупередженості, об'єктивності, надійності, економічності та статистичної конфіденційності. Органи статистики групують статистичну інформацію у відповідності до Довідника розділів статистики, що створений на основі міжнародної Класифікації статистичної діяльності (Classification of Statistical Activities (CSA) з урахуванням вітчизняної практики.

Питання для самостійного опрацювання

1. Система державних органів статистики в Україні.

2. Принципи діяльності органів державної статистики України.

3. Класифікація статистичної діяльності.

4. Державна система класифікації і кодування техніко-економічної та соціальної інформації в Україні.
5. Статистична класифікація видів економічної діяльності у Європейському Співтоваристві (NACE).
6. Міжнародна стандартна галузева класифікація (ISIC).
7. Єдина системи класифікації і кодування техніко-економічної та соціальної інформації (ДСК ТЕСІ).
8. Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України (ЄДРПОУ).
9. Державний класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України (КОАТУУ).
10. Класифікатор організаційно-правових форм господарювання (КОПФГ).
11. Класифікація видів економічної діяльності (КВЕД).

Тестові завдання

1. Центральним органом виконавчої влади у галузі статистики в Україні є:
 - а) Державна служба статистики України;
 - б) Державний комітет статистики України;
 - в) Головне управління статистики України;
 - г) Міністерство статистики України.
2. Назви видів економічної діяльності відповідно до затвердженої структури містяться в:
 - а) КОАТУУ;
 - б) ЄДРПОУ;
 - в) КВЕД;
 - г) КОПФГ.
3. Відзначте елемент класифікації, що міститься в КОПФГ:
 - а) Діяльність екстериторіальних організацій і органів;
 - б) Харківська область;
 - в) переробна промисловість;
 - г) господарські товариства.
4. Суб'єкти ЄДРПОУ – це:
 - а) юридичні особи та відокремлені підрозділи юридичних осіб всіх форм власності та організаційно-правових форм господарювання, а також

фізичні особи, що знаходяться на території України та провадять свою діяльність на підставі її законодавства;

б) юридичні особи та відокремлені підрозділи юридичних осіб всіх форм власності та організаційно-правових форм господарювання, що знаходяться на території України та провадять свою діяльність на підставі її законодавства;

в) юридичні особи та відокремлені підрозділи юридичних осіб всіх форм власності та організаційно-правових форм господарювання, а також фізичні особи, незалежно від місця знаходження, що провадять свою діяльність на підставі законодавства України;

г) юридичні особи та відокремлені підрозділи юридичних осіб всіх форм власності та організаційно-правових форм господарювання, незалежно від місця знаходження, що провадять свою діяльність на підставі законодавства України;

5. Державний класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України класифікує суб'єкти КОАТУУ за:

- а) адміністративними одиницями – областями;
- б) галузями економічної діяльності;
- в) організаційно-правовими формами господарювання;
- г) розміром підприємства.

2.3. Статистика макроекономічних показників

Методичні рекомендації. Самостійна робота студента по темі передбачає опрацювання рекомендованої літератури; надання відповідей на питання для самостійного опрацювання та тестові завдання. Результати самостійної роботи за темою можуть бути задіяні в подальшій науково-дослідницькій роботі студента.

Система національних рахунків (СНР) (System of National Accounts, SNA) – це узгоджена на міжнародному рівні система взаємопов'язаних макроекономічних показників і класифікацій, що застосовується для характеристики стану економіки, її ефективності, структури і механізмів функціонування.

Міжгалузовий баланс – економіко-математична балансова модель, яка описує виробничі взаємодії галузей економіки країни.

Питання для самостійного опрацювання

1. Сутність і принципи побудови системи національних рахунків (СНР).
2. Макроекономічні показники СНР.
3. Консолідовані рахунки СНР.
4. Поняття і загальна схема міжгалузевого балансу.
5. Міжгалузевий баланс в векторно-матричній формі.
6. Економічний зміст матриці коефіцієнтів прямих матеріальних витрат міжгалузевого балансу.
7. Поняття і критерії продуктивності міжгалузевого балансу.
8. Динамічна модель міжгалузевого балансу.

Тестові завдання

1. До числа консолідованих рахунків СНР належить:
 - а) рахунок нематеріальних активів;
 - б) рахунок податків і зборів;
 - в) рахунок фізичних осіб;
 - г) рахунок товарів і послуг.
2. До числа показників, що містяться в СНР, належить:
 - а) національний дохід;
 - б) середня тривалість життя;
 - в) сезонність виробництва;
 - г) середній термін служби обладнання.
3. Елементом схеми міжгалузевого балансу є:
 - а) рівень безробіття;
 - б) валовий продукт;
 - в) середня тривалість життя;
 - г) сезонність виробництва.
4. В формулу міжгалузевого балансу в векторно-матричній формі входить:
 - а) матриця індексів інфляції;
 - б) вектор темпів росту податкового навантаження;
 - в) вектор кінцевого продукту;
 - г) матриця територіально-адміністративних одиниць.
5. Схему міжгалузевого балансу можна розділити на:
 - а) сектори;

- б) секції;
- в) сегменти;
- г) квадранти.

2.4. Демографічна статистика

Методичні рекомендації. Самостійна робота студента по темі передбачає опрацювання рекомендованої літератури; надання відповідей на питання для самостійного опрацювання та тестові завдання. Результати самостійної роботи за темою можуть бути задіяні в подальшій науково-дослідницькій роботі студента.

Основними задачами демографічної статистики є визначення і вивчення: чисельності населення; складу населення; природного руху населення; механічного руху населення. Джерелами статистичної інформації про населення є: перепис; поточний облік; прогноз.

Основними категоріями демографічної статистики є демографічна подія, демографічне явище та демографічний процес. Демографічний подія – це подія, що відбувається з окремою людиною та пов'язана зі зміною її демографічного статусу (входженням або вибуттям з будь-якої демографічної групи). Демографічний процес – послідовність однойменних демографічних подій, що мають значення з точки зору зміни чисельності, структури, динаміки демографічних груп. Демографічне явище – множина однорідних демографічних подій; значні зміни в чисельності, структуру, динаміку демографічних груп.

Населення – сукупність людей, що проживають на певній території. Основні категорії чисельності населення: наявне населення; постійне населення; ті, що тимчасово проживають; тимчасово відсутні.

Демографічне покоління – вікова група людей, подібна за демографічним призначенням (за участю в процесі відтворення). Природний рух – процес зміни чисельності та складу населення внаслідок його відтворення. Механічний рух – переміщення людей, яке пов'язано зі зміною їх місця проживання.

Питання для самостійного опрацювання

1. Задачі демографічної статистики.

2. Джерела статистичної інформації про населення.
3. Основні категорії демографічної статистики.
4. Основні категорії населення. Баланси категорій населення.
5. Поняття демографічного покоління. Показники вікової структури.
6. Показники природного руху населення.
7. Показники механічного руху населення.
8. Методи розрахунку перспективної чисельності населення.

Тестові завдання

1. Однією з категорій демографічної статистики чисельності населення є:
 - а) теоретичне населення;
 - б) тимчасово відсутнє населення;
 - в) помилково враховане населення;
 - г) фінансово незалежне населення.
2. Одним з джерел статистичної інформації про населення є:
 - а) форма №3 фінансової звітності за НП(С)БО України;
 - б) прогноз;
 - в) звіт про трудові відносини;
 - г) вектор кінцевої продукції.
3. При розрахунку чисельності демографічного покоління враховуються:
 - а) кількість народжених дітей жінками даного віку;
 - б) тільки працездатні даного віку;
 - в) люди в залежності від їх віку;
 - г) кількість прибулих за даний період часу на дану територію.
4. Одним з показників природного руху населення є:
 - а) спеціальний коефіцієнт народжуваності;
 - б) коефіцієнт вибуття;
 - в) загальний коефіцієнт набуття освіти;
 - г) частка безробітних.
5. Одним з показників механічного руху населення є:
 - а) спеціальний коефіцієнт народжуваності;
 - б) частка безробітних;
 - в) загальний коефіцієнт набуття освіти;
 - г) коефіцієнт вибуття.

2.5. Статистика зайнятості і безробіття

Методичні рекомендації. Самостійна робота студента по темі передбачає опрацювання рекомендованої літератури; надання відповідей на питання для самостійного опрацювання та тестові завдання. Результати самостійної роботи за темою можуть бути задіяні в подальшій науково-дослідницькій роботі студента.

Ринок праці – система суспільних відносин, які пов'язані з попитом і пропозицією праці. Об'єктами купівлі-продажу на ринку праці є право на найм робочої сили.

Трудові ресурси – це населення працездатного віку (незалежно від того, працюють вони, чи ні), а також пенсіонери й підлітки (але тільки в тому випадку, якщо вони працюють).

Міжнародна організація праці рекомендує наступну класифікацію населення:

- економічно активне населення (робоча сила);
- економічно неактивне населення.

Економічно активне населення – це частина населення, яка пропонує свою працю на ринку праці, складається з зайнятих економічною діяльністю і безробітних. Безробітні – це особи, які одночасно задовольняють трьома умовам: не мають роботи, шукають роботу, готові приступити до роботи.

Економічно неактивне населення – це особи, які не можуть бути класифіковані як зайняті або безробітні.

Основні показники зайнятості населення та рівня безробіття: коефіцієнт економічної активності населення; коефіцієнт зайнятості всього населення; коефіцієнт зайнятості економічно активного населення; коефіцієнт працездатності всього населення; коефіцієнт працездатності населення працездатного віку; коефіцієнти демографічного навантаження працездатного населення (коефіцієнт демографічного навантаження дітьми; коефіцієнт демографічного навантаження пенсіонерами; коефіцієнт загального демографічного навантаження); коефіцієнт безробіття.

Основні показники руху робочої сили: коефіцієнт природного поповнення трудових ресурсів; коефіцієнт природного вибуття трудових ресурсів; коефіцієнт природного приросту; коефіцієнт механічного поповнення

трудо­вих ре­сурсів; коефіцієнт механічного вибуття; коефіцієнт валової мі­грації; коефіцієнт механічного при­росту трудо­вих ре­сурсів.

Питання для са­мо­стійного опрацювання

1. Поняття і статисти­чна класифікація ринку праці.
2. Су­тність і взаємзв'язок статисти­чних катего­рій «трудо­ві ре­сурси», «еко­но­мічно активне на­се­лен­ня», «еко­но­мічно неактивне на­се­лен­ня», «за­йняті», «без­ро­бітні», «пра­це­здатне на­се­лен­ня», «непра­це­здатне на­се­лен­ня».
3. По­ка­з­ни­ки зайнятості на­се­лен­ня та рівня без­ро­біття.
4. По­ка­з­ни­ки руху робо­чої си­ли.

Тестові завдання

1. До якої катего­рії на­ле­жить особа, яка не має робо­ти, шукає робо­ту, але не го­това при­ступити до робо­ти про­тя­гом дво­х ти­жнів з мо­мен­ту над­ход­жен­ня про­по­зиції?
 - а) еко­но­мічно активне на­се­лен­ня;
 - б) зайняті еко­но­мічною ді­яль­ністю;
 - в) без­ро­бітні;
 - г) еко­но­мічно неактивне на­се­лен­ня.
2. До якої катего­рії на­ле­жить особа пен­сійного ві­ку, яка має робо­ту:
 - а) трудо­ві ре­сурси;
 - б) еко­но­мічно неактивне на­се­лен­ня;
 - в) група ре­зер­ву;
 - г) група на­се­лен­ня в пра­це­здатному ві­ці.
3. Коефіцієнт зайнятості еко­но­мічно актив­ного на­се­лен­ня розрахо­вується як:
 - а) част­ка від ді­лен­ня чисельності пра­це­здатного на­се­лен­ня на чисель­ність на­се­лен­ня пра­це­здатного ві­ку;
 - б) част­ка від ді­лен­ня чисельності пра­це­здатного на­се­лен­ня на за­галь­ну чисель­ність на­се­лен­ня;
 - в) част­ка від ді­лен­ня чисельності зайня­того на­се­лен­ня на за­галь­ну чисель­ність на­се­лен­ня;
 - г) част­ка від ді­лен­ня чисельності зайня­того на­се­лен­ня на чисель­ність на­се­лен­ня пра­це­здатного ві­ку.
4. Коефіцієнт пра­це­здатності на­се­лен­ня пра­це­здатного ві­ку розрахо­вується як:

а) частка від ділення чисельності працездатного населення на чисельність економічно активного населення;

б) частка від ділення чисельності працездатного населення на чисельність населення працездатного віку;

в) частка від ділення чисельності працездатного населення на загальну чисельність населення;

г) частка від ділення загальної чисельності населення на чисельність населення працездатного віку.

5. Коефіцієнт природного вибуття трудових ресурсів розраховується як:

а) частка від ділення чисельності осіб, що вибули з робочого віку, на середню чисельність трудових ресурсів;

б) частка від ділення чисельності осіб, що вибули з робочого віку, на чисельність економічно активного населення;

в) частка від ділення чисельності осіб, що вибули з робочого віку, на загальну чисельність населення;

г) частка від ділення чисельності осіб, що вибули з робочого віку, на чисельність працездатного населення.

2.6. Статистика трудових ресурсів

Методичні рекомендації. Самостійна робота студента по темі передбачає опрацювання рекомендованої літератури; надання відповідей на питання для самостійного опрацювання та тестові завдання. Результати самостійної роботи за темою можуть бути задіяні в подальшій науково-дослідницькій роботі студента.

Чисельність робітників на підприємстві обліковується за такими основними категоріями: спискова чисельність (постійні, сезонні, тимчасові працівники); явочна чисельність; чисельність фактично працюючих. Також виділяють такі групи персоналу підприємства: керівники; спеціалісти; службовці; робітники.

Рух робочої сили – це прийняття та звільнення персоналу (зовнішній оборот), а також перехід працівників з одного підрозділу до іншого в межах одного підприємства (внутрішній оборот). Основні показники руху робочої сили: коефіцієнт обороту з прийняття; коефіцієнт обороту зі звільнення; ко-

ефіцієнт загального обороту; коефіцієнт плинності робочої сили; коефіцієнт постійності робочої сили.

При обліку робочого часу основними одиницями є людино-година і людино-день. У статистиці враховується кілька фондів часу: календарний фонд часу; табельний фонд часу; максимально можливий фонд робочого часу (час, що теоретично призначений для роботи). Повну інформацію про фонди часу і їх використанні можна отримати з балансу робочого часу.

Продуктивність праці – показник, який характеризує ефективність використання трудових ресурсів підприємства. Продуктивність праці визначається двома показниками: виробітком і трудомісткістю. Виробіток – це обсяг продукції, вироблений одним працівником в одиницю часу. Трудомісткість одиниці продукції – це кількість часу, який був витрачений на виробництво одиниці продукції.

Питання для самостійного опрацювання

1. Джерела статистичної інформації про трудові ресурси підприємства та стан їх використання.
2. Показники чисельності, складу та руху робітників.
3. Робочий час і його використання.
4. Статистичне вимірювання витрат на робочу силу.
5. Показники ефективності трудових ресурсів.
6. Методи вимірювання продуктивності праці (натуральний, трудовий, вартісний).

Тестові завдання

1. Коефіцієнт використання спискової чисельності розраховується як:
 - а) частка від ділення середньоспискової чисельності на середньоявочну чисельність;
 - б) частка від ділення середньоявочної чисельності на середньоспискову чисельність;
 - в) частка від ділення середньої фактичної чисельності на середньоявочну чисельність;
 - г) частка від ділення середньоявочної чисельності на середню фактичну чисельність.
2. Загальний оборот персоналу – це:
 - а) середньоспискова чисельність мінус чисельність прийнятих та звільнених у звітному періоді;

б) середньоспискова чисельність мінус загальна чисельність прийнятих у звітному періоді;

в) чисельність прийнятих та звільнених у звітному періоді;

г) середньоспискова чисельність мінус загальна чисельність звільнених у звітному періоді.

3. Максимально можливий фонд робочого часу можна розрахувати, якщо:

а) з табельного фонду часу відняти чергові відпустки;

б) з календарного фонду часу відняти святкові і вихідні дні;

в) до табельного фонду часу додати святкові і вихідні дні;

г) до календарного фонду часу додати чергові відпустки.

4. До табельного фонду часу відносяться:

а) святкові дні;

б) чергові відпустки;

в) вихідні дні;

г) святкові і вихідні дні.

5. Чиста продуктивність праці розраховується як:

а) відношення чистого прибутку до витрат праці;

б) відношення чистого доходу до витрат праці;

в) відношення чистої виручки до фонду оплати праці;

г) відношення чистої доданої вартості до витрат праці.

2.7. Статистика необоротних активів

Методичні рекомендації. Самостійна робота студента по темі передбачає опрацювання рекомендованої літератури; надання відповідей на питання для самостійного опрацювання та тестові завдання. Результати самостійної роботи за темою можуть бути задіяні в подальшій науково-дослідницькій роботі студента.

Необоротні активи – це довгострокові інвестиції підприємства, повна вартість яких не буде реалізована протягом року. Необоротні активи складаються з: 1) нематеріальних активів; 2) основних засобів; 3) довгострокових інвестицій; 4) інших необоротних активів. Основна частина необоротних активів – основні засоби – це активи, створені в процесі виробництва, які тривалий час неодноразово або постійно у незмінній натурально-речовій

формі використовуються для виробництва товарів, надання послуг, поступово втрачаючи свою вартість.

Статистичний облік необоротних активів здійснюється за наступними видами їх вартості: повна первісна вартість; повна відновна вартість; залишкова вартість (первісна вартість за вирахуванням зносу); відновна вартість за вирахуванням зносу; балансова вартість.

Амортизаційні відрахування – процес поступового перенесення вартості основних засобів на продукт, що виготовляється з їх допомогою. В Україні використовуються такі методи нарахування амортизації: прямолінійний метод; метод зменшення залишкової вартості; метод прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивний метод; виробничий метод; метод 50 % + 50 % зносу; метод 100 % списання.

Основними показниками стану необоротних активів є: коефіцієнт придатності; коефіцієнт зношення. Основними показниками руху необоротних активів є: коефіцієнт надходження; коефіцієнт оновлення; коефіцієнт вибуття; коефіцієнт інтенсивності відтворення.

Основними показниками ефективності використання необоротних активів є: рентабельність необоротних активів; капіталовіддача; капіталомісткість; капіталоозброєність праці.

Питання для самостійного опрацювання

1. Джерела статистичної інформації про необоротні активи підприємства.
2. Види вартості необоротного капіталу підприємства.
3. Складання балансу необоротних активів підприємства.
4. Статистичне вивчення амортизаційних відрахувань.
5. Показники стану необоротних активів.
6. Показники руху необоротних активів.
7. Показники ефективності використання необоротних активів.

Тестові завдання

- 1 До необоротних активів відносяться:
 - а) нематеріальні активи;
 - б) дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги;
 - в) гроші та їх еквіваленти;
 - г) витрати майбутніх періодів.
2. Баланс основних засобів складається:
 - а) за середньгеометричною вартістю;

б) за середньоквадратичною вартістю;

в) за балансовою вартістю;

г) за медіанною вартістю.

3. В Україні для нарахування амортизації використовується:

а) метод найменших квадратів;

б) метод прискореного зменшення залишкової вартості;

в) метод Ласпейреса;

г) метод Пааше.

4. Коефіцієнт оновлення необоротних активів розраховується як:

а) частка від ділення повної вартості необоротних активів, які вибули протягом року, на повну вартість необоротних активів на кінець року;

б) частка від ділення повної балансової вартості нових необоротних активів на повну вартість необоротних активів на начало року.;

в) частка від ділення залишкової вартості нових необоротних активів на залишкову вартість необоротних активів на начало року;

г) частка від ділення повної балансової вартості нових необоротних активів на повну вартість необоротних активів на кінець року.

5. Коефіцієнт інтенсивності відтворення необоротних активів розраховується як:

а) частка від ділення вартості необоротних активів, що вибули протягом періоду, на вартість необоротних активів на початок періоду;

б) частка від ділення зносу необоротних активів на повну первісну вартість необоротних активів;

в) частка від ділення вартості необоротних активів, що надійшли протягом періоду, на вартість необоротних активів, що вибули протягом періоду;

г) частка від ділення вартості необоротних активів, що надійшли протягом періоду, на вартість необоротних активів на кінець періоду.

2.8. Статистика оборотних активів

Методичні рекомендації. Самостійна робота студента по темі передбачає опрацювання рекомендованої літератури; надання відповідей на питання для самостійного опрацювання та тестові завдання. Результати самостійної роботи за темою можуть бути задіяні в подальшій науково-дослідницькій роботі студента.

Оборотні активи – грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу. Значну частку оборотних активів на підприємствах складають запаси.

Для статистичного аналізу оборотних активів використовуються показники: наявності й складу оборотних активів; руху оборотних активів; оборотності оборотних активів; ефективності використання оборотних активів.

Наявність оборотних активів оцінюють за середніми величинами у розрахунку на фіксовану дату. Основними показниками ефективності використання оборотних активів є: рентабельність оборотних активів; коефіцієнт оборотності (число оборотів за період); середня тривалість одного обороту; коефіцієнт закріплення (завантаження).

Питання для самостійного опрацювання

1. Джерела статистичної інформації про оборотні активи підприємства.
2. Статистичне вивчення наявності і складу оборотних активів.
3. Показники руху оборотних активів.
4. Показники оборотності оборотних активів.
3. Показники ефективності використання оборотних активів.

Тестові завдання

- 1 До оборотних активів відносяться:
 - а) незавершені капітальні інвестиції;
 - б) виробничі запаси;
 - в) інвестиційна нерухомість;
 - г) довгострокові біологічні активи.
2. Відзначте правильне речення:
 - а) Оборотні активи являються частиною необоротних активів;
 - б) Оборотні активи обліковуються в балансі підприємства;
 - в) Оборотні активи обліковуються в звіті про рух грошових коштів;
 - г) Необоротні активи є частиною оборотних активів.
3. Забезпеченість підприємства запасами (в днях) визначають:
 - а) відношенням фактичного обсягу запасів на початок попереднього періоду до середньодобової потреби запасу даного виду;
 - б) відношенням середньодобової потреби запасу даного виду до обсягів запасів на початок періоду;

в) відношенням обсягів запасів на кінець періоду до середньодобової потреби запасу даного виду;

г) відношенням обсягів запасів на початок періоду до середньодобової потреби запасу даного виду.

4. Коефіцієнт закріплення показує:

а) середню вартість оборотних активів, в розрахунку на одну гривню реалізованої продукції;

б) скільки разів протягом періоду обернувся у виробництві залишок оборотних активів;

в) час, протягом якого відбувається кругообіг оборотних активів;

г) результат прискорення оборотності оборотних активів.

5. Про ефективність використання оборотних активів можна судити по:

а) показникам поповнення оборотних активів;

б) показникам вибуття оборотних активів;

в) показникам руху оборотних активів;

г) показникам оборотності оборотних активів.

2.9. Статистика витрат і результатів економічної діяльності

Методичні рекомендації. Самостійна робота студента по темі передбачає опрацювання рекомендованої літератури; надання відповідей на питання для самостійного опрацювання та тестові завдання. Результати самостійної роботи за темою можуть бути задіяні в подальшій науково-дослідницькій роботі студента.

Витрати виробництва – витрати, пов'язані з виробництвом товарів, виконанням робіт, наданням послуг; проявляються через зменшення активів, або збільшення зобов'язань.

Основними показниками, за якими проводиться аналіз собівартості, є наступні: собівартість одиниці реалізованої продукції; операційні витрати на одну гривню реалізованої продукції. Статистичне дослідження змін собівартості здійснюється за допомогою індексів: індивідуальних; загальних; змінного складу; фіксованого складу; структурних зрушень.

Фінансовий результат – це кінцевий результат діяльності підприємства за звітний період, який виражається прибутком або збитком.

Коефіцієнти рентабельності – клас відносних фінансових метрик, що відображають здатність підприємства як єдиної організаційно-технологічної системи продукувати прибуток у розрахунку на одиницю наявних ресурсів. Основні показники прибутковості (рентабельності): рентабельність продажів; рентабельність необоротних активів; рентабельність оборотних активів; рентабельність власного капіталу; рентабельність операційної діяльності; рентабельність інвестицій.

Питання для самостійного опрацювання

1. Статистична класифікація витрат.
2. Статистичне дослідження собівартості; показники собівартості.

Тестові завдання

- 1 За видами діяльності витрати поділяються на:
 - а) витрати від операційної, фінансової, інвестиційної діяльності;
 - б) змінні, постійні витрати;
 - в) витрати одноразові, поточні, довгострокові;
 - г) планові, позапланові.
2. За способом віднесення на собівартість продукції (товарів, робіт, послуг) витрати поділяються на:
 - а) постійні та змінні;
 - б) планові та позапланові;
 - в) витрати від операційної, фінансової, інвестиційної діяльності;
 - г) прямі та непрямі.
3. До фінансового результату належить:
 - а) собівартість;
 - б) збиток;
 - в) запаси;
 - г) нематеріальні активи.
4. Інформація про витрати виробництва міститься в:
 - а) балансі;
 - б) звіті про фінансові результати;
 - в) звіті про рух грошових коштів;
 - г) звіті про власний капітал.
5. Щоб розрахувати рентабельність необоротних активів, необхідна інформація з:
 - а) тільки звіту про фінансові результати;

- б) звіту про фінансові результати та звіту про рух грошових коштів;
- в) балансу та звіту про фінансові результати;
- г) балансу та звіту про рух грошових коштів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бідюк П. І. Прикладна статистика: навч. посіб. / П. І. Бідюк, О. М. Терентьєв, Т. І. Просянкіна-Жарова. – Вінниця : Едельвейс і К, 2013. – 288 с.
2. Галицька, Е. В. Фінансова статистика : навч. посібник / Е. В. Галицька, Н. В. Ковтун ; дар. Е. М. Затуловська. – Київ : Кондор, 2008. – 434 с.
3. Гальків Л.І., Лутчин Н.П., Москаль Б.С. Економічна статистика. Навч.посібник. 2-ге вид., випр. і доповн. – Львів: Новий Світ-2000, 2012. – 400 с.
4. Гаркавий В. К. Статистика : навч. посіб. / В. К. Гаркавий. – Київ : ЦНЛ, 2012. – 608 с.
5. Гаркуша Н. М. Соціально-економічна статистика: навч. посіб. / Н. М. Гаркуша, Т. В. Польова. – 3-тє вид., випр. і доповн. – Харків : ХДУХТ, 2013. – 374 с.
6. Економічна статистика: навч. посіб. / В. М. Соболєв, Т. Г. Чала, О.С. Корепанов та ін. ; за ред. В. М. Соболєва. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. – 388 с.
7. Єріна А. М. Економічна статистика : підручник : у 2 ч. – Ч. 1. Макроекономічна статистика / [І.Г. Манцуров, А. М. Єріна, О. К. Мазуренко та ін.] ; за наук. ред. чл.-кор. НАНУ І. Г. Манцурова. – Київ : КНЕУ, 2013. – 325 с.
8. Заболоцький М. В. Статистика портфелів: навч. посіб. / М. В. Заболоцький, Т. М. Заболоцький. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. – 109с.
9. Заєць С. В. Статистика: підручн. / С. В. Заєць, В. М. Томіленко. – Ірпінь : Вид-во Нац. ун-ту ДПС України, 2015. – 510 с.
10. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», затверджений ВРУ від 16.07.99р. № 996. – XIV зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>.

11. Закон України «Про державну статистику» від 17.09.1992 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2614-12>.

12. Іванюта І. Д. Елементи теорії ймовірностей та математичної статистики. / І. Д. Іванюта, В. І. Рибалка, І. А. Рудоміно-Дусятська. – Київ : Слово, 2013. – 272 с.

13. Ковтун Н.В. Теорія статистики: підручник / Н.В.Ковтун. – Київ : Знання, 2012. – 399с.

14. Конет І. М. Прикладна статистика: навч.-метод. посіб. / І. М. Конет, Т. М. Пилипюк. – Чернівці : Технодрук, 2016. – 169 с.

15. Костюк В. О. Прикладна статистика: навч. посібник / В. О. Костюк; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. – 191 с.

16. Крамченко Л. І. Економічна статистика : навч. посібник / Л. І. Крамченко, Н. П. Лутчин, Б. С. Москаль. – 2-ге вид., випр. і доп. – Львів : Новий світ-2000, 2007. – 364 с.

17. Кулинич О. І. Економічна статистика : навч. посібник / О. І. Кулинич. – Хмельницький : Поділля, 2000. – 286 с.

18. Лутчин Н. П. Статистика фінансів : навчальний посібник / Н. П. Лутчин, А. К. Миронюк. – Львів : Новий світ-2000, 2011. – 324 с.

19. Мармоза А. Т. Статистика : підручник / А. Т. Мармоза. – Київ : КНТ «Ельга-Н», 2009. – 896 с.

20. Мармоза А.Т. Теорія статистики: підручник / А.Т. Мармоза – 2-е вид. переробл. та доп. – Київ : «Центр учбової літератури», 2013. – 592 с.

21. Математична статистика: навч. посіб. / Є. О. Лебедєв, Г. В. Лівінська, І.В.Розора, М. М. Шарапов. – Київ : ВПЦ «Київ. Ун-т», 2016. – 159 с.

22. Матковський С. О., Марець О. Р. Теорія статистики : навч. посібник / С.О.Матковський, О. Р. Марець. – Київ : Знання, 2010. – 535 с.

23. Морозова С. В. Статистика підприємств отрасли : учебно-методическое пособие: в 2-х ч. / С. В. Морозова, Г. В. Ходанович. – Ч. 1 / БНТУ. – Минск : БНТУ, 2012. – 130 с.

24. Морозова С. В. Статистика підприємств отрасли : учебно-методическое пособие: в 2-х ч. / С. В. Морозова, Г. В. Ходанович. – Ч. 2 /

БНТУ. – Минск : БНТУ, 2012. – 161 с.

25. Моторин Р. М. Статистика для економістів : навч. посібник / Р. М. Моторин, Е. В. Чекотовський. – 3-тє вид., випр. і доп. – Київ : Знання, 2013. – 382с.

26. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України, 07.02.2013 р., № 73.

27. Опря А. Т. Статистика: навч. посібник / А. Т. Опря. – Київ : ЦНЛ, 2012. – 448с.

28. Романюк О. П. Методи економіко-статистичного аналізу : навч. посібник / О. П. Романюк. – Київ : Вид-во УАДУ, 2007. – 214 с.

29. Рошик І. А. Соціально-економічна статистика: Навч. посібник. – Рівне : НУВГП, 2010. – 338 с.

30. Рябикіна Н. І. Загальна теорія статистики: навч. посіб. / Н. І. Рябикіна, К. Г. Рябикіна. – Кривий Ріг : Чернявський Д. О., 2017. – 297 с.

31. Слободяник Ю. Б. Статистичний облік : навч. посібник / Ю. Б. Слободяник ; Українська акад. банківської справи Нац. банку України. – Київ : Центр учбової літератури, 2010. – 128 с.

32. Статистика. Конспект лекцій: навч. посіб. / О. В. Рарок. – Кам'янець-Подільський, 2017. – 201 с.

33. Статистика : підручник / Р. Я. Баран та ін. – Чернівці : Наші книги. – 2008. – 240 с.

34. Тринько Р. І., Тадник М. Є. Основи теоретичної і прикладної статистики : навч. посібник / Р. І. Тринько, М. Є. Тадник. – Київ : Знання, 2011. – 400 с.

35. Уманець, Т. В. Економічна статистика : навч. посібник / Т. В. Уманець. – Київ : Знання, 2006. – 430 с.

36. Фінансово-банківська статистика. Практикум : навч. посібник / П.Г. Вашків, П. І. Пастер, В. П. Сторожук; За ред. Є. І. Ткача. – Київ : Либідь, 2007. – 512 с.

37. Цал-Цалко Ю. С. Облік, статистика, аналіз та аудит в системі контролювання фінансових результатів підприємства / Ю. С. Цал-Цалко, Ю. Ю. Мороз, Т. Ю. Мельник. – Житомир: Рута, 2016. – 291 с.

ЗМІСТ

Вступ	3
1. Загальні рекомендації щодо організації самостійної роботи	4
2. Перелік тем та зміст самостійної роботи	5
2.1. Поняття про економічну статистику як науку	5
2.2. Організація статистики в Україні	7
2.3. Статистика макроекономічних показників	9
2.4. Демографічна статистика	11
2.5. Статистика зайнятості і безробіття	13
2.6. Статистика трудових ресурсів	15
2.7. Статистика необоротних активів	17
2.8. Статистика оборотних активів	19
2.9. Статистика витрат і результатів економічної діяльності	21
Список рекомендованої літератури	23

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до самостійної роботи

з навчальної дисципліни «ЕКОНОМІЧНА СТАТИСТИКА»

для студентів усіх форм навчання

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Укладачі ЧАЙКА Тетяна Юріївна, МАРТИНОВА Вікторія Вікторівна

Відповідальний за випуск проф. Давидюк Т. В.

Роботу до виконання рекомендував проф. Манойленко О. В.

В авторській редакції

План 2018 р., поз. 355

Підписано до друку 28.08.2018 р. Формат 60х84 1/16. Папір офсетний.

Друк-ризографія. Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк. 1,0.

Наклад 50 прим. Зам. № _____. Ціна договірна

Видавничий центр НТУ «ХПІ»

Свідоцтво про державну реєстрацію ДК №5478 від 21.08.2017 р.

61002, Харків, вул. Кирпичова, 2

Друк ФОП Заночкин Д. Л., м. Харків, вул. Плеханівська, 16